

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula V. Idem quatenus idem, semper facit idem

urn:nbn:de:bsz:31-102400

REGULA V.

Idem quatenus idem, semper facit idem

I. Vulgatum est Philosophorum pronunci-
atum, quod desumserunt ex Aristotele *L. II. de
gen & corrupt. t. 56.* ubi ait: τὸ αὐτὸ ἡμῶν ὡδὺν ὡς
ἔχειν αἰεὶ τὸ αὐτὸ πρὸς γενεαίαν, *idem & eodem
modo sese habens, semper idem facere aptum
est,* eoque utitur ad probandum, generatio-
nis & corruptionis causam non esse modum pri-
mi mobilis, quia cum is idem sit, & eodem modo
semper sese habeat, non potest esse causa diversi-
tatis mutationū in hisce inferioribus, ita ut jam
res generentur, jam intereant; sed requiri aliquid,
quod diverso tempore diversimodè sese habeat.
Id dicit esse motum Solis, qui jam ad nos accedit
jam recedit, accessuque generationis, recessu cor-
ruptionis causa est. Vide quoque ea, quæ Philo-
sophus disputat *IIX. Phys. t. 53.* quæ istis non ab-
similia sunt & præsentī nituntur axiomate.

II. Quod primariò pertinet ad causas naturæ
vel necessariò agentes, non ad liberas: & questio,
ad cujus explanationē Philosophus illud adhibuit,
causas naturales concernit, non ex arbitrii liber-
tate agentes, sicuti patet ex *§. preced.*

III. Inquis: Philosophus *cit. t. 53 L. IIX. Phys.*
hujusmodi proponit argumentum: Primus motor
nulli mutationi est obnoxius, semperque eodem
modo se habet; ergò semper atque ab æternò mo-

ERGA

tum edidit, (si enim jam movet. & ab æterno non movisset, aliter atq; aliter esset affectus) & per consequens motus & mobile æternum datur. Quod argumentum nititur præsentī regula: *Idem eodem modo se habens semper facit idem.* At primus motor, nempe Deus, est agens liberum. In agente libero ergo Philosophus quoque usum ejus agnovit

IV. Verùm nullum sententiæ nostræ ab hoc argumento infligitur vulnus, cum multi Interpretes ex hoc ipso & aliis locis disputent. Aristotelem statuisse, Deum non liberè, sed necessitate naturæ movere, inter quos sunt Scotus. *l. distinct. IIX. q. IV.* Hervæus *Quod l. II. q. IV.* Quos sequuntur Soncinas *XII. Met. q. XIX.* Javellus *ibid. quest. X.* Conimbricenses *IIX. Phys. c. II. quest. V.* & alii.

V. Videtur autem propositio illa vulgaris: *Idem quatenus idem semper facit idem*, non planè esse eadè cum Aristotelica, cum Aristoteles non dicat *τοιοῦτ. facit*; sed saltem *τὸ εὖναι τοιοῦτ., aptum est facere*, & sic Aristotelica de potentia loqui videtur, vulgaris autem de actu. Existimo nihilominus Aristotelis quoque verba de actu esse accipienda, cum quæstiones, ad quarum determinationem ea adhibet, actum concernant,

VI. Porrò non sine causâ dicitur, *idem quatenus idem, vel eodem modo sese habens.* Nam eadem res, quæ naturâ agit, diversa, imò contraria effi-

efficere ter atque eadem li dulce effi si biliosô tricula, al est eadem sicci, hoc Galenus Rutam & neris pr veneris i

V. I. S. ignis eod indurac exteriora res parte modò aff trahantu

IIX. vel eodem ut non se disp. Men cursu, & dum req dô sese h Quod si gat, id ne quod obj

effi

efficere potest, si diversimodè sese habeat, & aliter atque aliter constituta sit, quemadmodum eadem lingua, quæ in constitutione naturali hoc dulce esse judicat, idem ut amarum apprehendit, si biliosò humore sit imbuta. Brassica. ut & lentacula, alvum ubricat & fistit, sed non quatenus est eadem. Illud enim facit ratione humidi sive sicci, hoc ratione corporis solidi, sicut autor est Galenus *L. I. de facult. alim. c. I. & L. II. c. XLIV.* Rutam & mentam virides flatu excitare, & veneris pruritu, siccitas verò flatu discutere, & veneris impetum compescere scribant.

V. I. Sed adhuc obitare videtur: I. quod Sol vel ignis eòdem tempore & eòdem modò sese habens indurat lutum, & liquefacit butyrum, calefacit exteriora corporis, ventriculũ & alias interiores partes frigefacit. II. Quod anima eodem modò affecta facit, ut pulmones dilatentur & contrahantur. Istæ causæ autem sunt naturales.

IIIX. Verùm responderetur, illud *quatenus idem, vel eòdem modo sese habens*, ita esse accipiendum, ut non solum in se idem sit, sed etiam, ut Suarez *disp. Metaph. XVI. s. VI. p. 12.* loquitur, in concursu, & in concausis & circumstantiis ad agendum requisitis. Vel dicendum, idem & eodem modò sese habens, facere idem, quantum in se est. Quod si agens naturale modò agat, modò non agat, id non ad ipsum per se est referendum, sed eò, quod objectũ jam cum aliis requisitis est præsens, jam

jam vel ipsum abest, vel aliud quoddam ex requisitis, quam doctrinam paucis complexus est Aristoteles *L. IX. Met. t. 18.* quando ait: *Alia verò potentia, de quibus actum est, contradictionis sunt omnes. Quicquid enim movere hòc modò potest, potest etiam non hòc modò, si ratione moveat, quæ verò rationis expertes sunt, eò quod aliquid adsit & absit (τὰ παρὰ τὴν ἑαυτῶν) contradictionis sunt & ipse.* Quod si etiam diversi ejus vel contrarii effectus conspiciantur, non id provenit à causâ tali per se, sed à diversitate objectorum, vel aliorum, quæ ad agendum requiruntur, quemadmodum patet in exemplo luti & butyri, quorum illud Sol vel ignis indurat, hoc liquefacit. Proficisci enim hanc effectuum diversitatem ex eò, quod objecta diversa sunt, vel cæcus videt; indeque satis perspicitur, quod semper lutum eodem modò se habens indurat, butyrum semper liquefacit, nunquam illud liquefacit, hoc indurat. Quò pertinet, quod stipulæ & alia in igne conjecta statim comburuntur; linum asbestinum verò, & ex eo confectæ mappæ igne non absumentur, sed potius mundantur, sicut scribit Plinius *L. XIX c. 1.* Quod Sol & ignis corpus calefaciunt, per se est, quod autem ventriculum & alias partes internas refrigerat, per accidens contingit, & propter aliquod interveniens, quod scilicet, dum cutis calefit, pori ejus aperiuntur, quibus apertis calor internus exspirat & sic inferiora frige fiunt.

IX,

IX.
 zibus p
 nimâ,
 divers
 di cali
 frigid
 quod i
 eas, (c
 pressur
 defisit
 dem n
 vel de
 dat?

X.
 non p
 eodem
 bus re
 quisti
 haben

XI.
 ti Regu
 quand
 an ipsâ
 dem m
 cillo p
 num e
 animo

XII.
 bus, q

IX. Quod attinet alterum de contrariis motibus pulmonum ab eodem principio, nempe a nimâ, effectis, respondet Fonseca, eos fieri propter diversos fines proximos, cum pulmones ejcien- di calidi aeris causâ comprimantur, attrahendâ frigidi extendantur. An forsân aliquid hûc facit, quod in ipso mobili occurrit quædam contrarie- tas, (comprimitur enim dilatari, dilatatur com- pressum) aut quod ab hisce motibus nunquâm desistit, sed perpetuò efficit, & quidem eod- em modo & tenore, nisi ex caloris vehementia, vel debilitate, aut aliunde varietas aliqua acci- dat?

X. In causis liberis ex proposito agentibus, non perindè locum habet Regula, siquidem illæ eodem modo sese habentes, & præsentibus omni- bus requisitis, possunt agere & non agere, & re- quisitis eisdem existentibus, & eodem modo sese habentibus, possunt diversa agere.

XI. Sunt tamen, qui & causas liberas præsen- ti Regulæ subjiciunt, arbitranter, hîc quoque, quando eadem causa diversa operatur, occurrere in ipsâ aliquam mutationem, & sic non planè eod- em modo esse dispositam, ut licet eodem peni- cillo pictor & Helenam aliquam & strigofam a- num exprimat, intervenire tamen hîc diversas in animo pictoris ideas.

XII. Verùm quid de ipsis ideis sive concepti- bus, qui in animo pictoris formantur, dicemus?